

חידושו של מקרא

פרשת בראשית

אדם בארץ חוץ מהם, ולמאי וממי יש להם לכובשה.

עוד צריך ביאור מה דאמר הכתוב ורדו בדגת הים, וביאר בתרגום אונקלוס דהיינו ושלוטו בנוני ימא ובעופא דשמיא ובכל חיתא דרחישא על ארעא, והיינו שציוה להם הכתוב שישלטו בכל החיות והבהמות ובדגים שבים ובעוף השמים, וצריך ביאור האידך ישלטו על דגי הים ובעוף השמים, הרי אין זה בכוחם של בני אדם לשלוט עליהם ולהשיגם, דהרי אדם חיותו על האדמה ולא בים, ולא באויר השמים, וממילא למה דווקא בהם שאין יכולת בידו לשלוט עליהם התחיל הכתוב לומר ורדו.

ואולי יש לומר דאיכא כאן ב' עניינים שונים, ברכת אלקים דהיינו ויברך אתם אלקים, ובנוסף לכך אמירה של אלקים אליהם, והיינו דהברכה היא תחלת הדברים פרו ורבו, והוא ברכה שיפרו וירבו, והברכה היא מצד הדין, דכדי שיתקיים העולם מוכרחים בברכה זו, ולכך בירכם אלקים ממידת הדין.

ובנוסף לכך אמר להם אלקים שימלאו את הארץ, והיינו דהיות וידע אלקים שהם עתידים לחטוא לו בעץ הדעת ולהיות מגורשים מגן עדן אל הארץ, לכך אמר להם באמירה רכה שיודע הוא שכך עתיד להיות, ולכך ימלאו את הארץ, והיינו מצד

ויברך אתם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרמשת על הארץ (א, כח). היינו דאחר שבראם מיד בירכם הקב"ה שיפרו וירבו וימלאו את הארץ.

צריך ביאור בברכות אלו בכמה עניינים, דאם בברכה עסקינן למה בירכם אלקים דהיינו ממידת הדין, למה לא כתיב דברכם ה' היינו בשם הוי"ה ממידת רחמים, דהרי ברכה רחמים הוא ולא דין.

עוד צריך ביאור מהו הכפילות לשון אלקים אלקים תרי זימני, ויברך אתם אלקים, ושוב ויאמר להם אלקים. ובאמת ויאמר הוא אמירה רכה וניחא לשון זה לברכה, רק דאם ברכות איירי קשה קושייתנו הקודמת למה לא בירכם ממידת רחמים בשם הוי"ה.

עוד צריך ביאור מה דבירכם ומלאו את הארץ, הרי בתחלה היו בגן עדן, ושם היה מקומם, ורק אחר שחטאו בעץ הדעת סילקם הקב"ה מגן עדן לארץ, וממילא איך כאן דאיירי מיד בהבראם בירכם ומלאו את הארץ, וכי ברכה הוא זו שימלאו את הארץ ולא יזכו להמשיך מושבם בגן עדן ושלא יחטאו.

עוד צריך ביאור מהו וכבשוה, מיד מי יש להם לכובשה, הרי כל הארץ לפניהם אין עוד

חידושו

בראשית

של מקרא

אחד אמר להם הדבר במידת אלקים
דהיינו על מה שעתידים לחטוא, ומצד שני
אמר להם הדבר באמירה רכה לנחמם
וליישב ליבם על שעתידים להיות מגורשים
מגן עדן.

אבל היות ולא מיד יבואו אל הארץ אלא
בתחלה ישחו בגן עדן, לכך אמר להם
הקב"ה וכבשוה, שיהא צורך בידם לכבוש
את הארץ מיד החיות והבהמות שהיו
רגילים בתחלה שאין אדם בארץ, ושהטוב
בעיניהם יעשו, ולכך כשגירשום מגן עדן
היה להם לכובשו מיד החיות ולשלוט
עליהם.

ועוד דבר נתן להם הקב"ה שהם ישלטו על כל
דגי הים ועוף השמים וחיות הארץ, ולא
כדי לשלוט בהם ממש, דזה כבר נאמר
בתחלה וכבשוה והיינו לגבי החיות על
האדמה, ואילו כאן איירי לגבי שיהיו תחת
ידם, שיוכלו להרגם לצורך מחייתם
ולאוכלם הכשרים שבהם, וזה שייך גם
בדגי הים ובעוף השמים, על אף שאין
האדם נמצא במי הים או באויר השמים.

ואדרבא לכך התחיל הכתוב לומר ורדו דווקא
בדגי הים ובעוף השמים כדי שנבין שלא

כלשלוט עליהם בידים איירי, אלא כשיהיו
תחת ידינו לאכילה ולמחיה וכנ"ל.

דממילא נחא למה איירי כאן הכל ממידת
הדין, דגם הברכה ממידת הדין וגם
האמירה ממידת הדין על מה שעתידים
לחטוא.

ובזה גם נחא מהו הברכה על אף שבתחלה
היו בגן עדן, דבאמת ומלאו את הארץ
אינו בכלל הברכה אלא האמירה שאח"כ
הוא.

ולכך האמירה רכה כדי לנחמם על אף
דבמידת דין איירי על שעתידים לחטוא.
ולכך כתיב תרי זימני אלקים אחד על
הברכה ואחד על האמירה.

וגם נחא הא דכבשוה היינו מיד החיות אחר
שהתרגלו שאין אדם בארץ.

ויעזרנו הקב"ה שנזכה מצד הדין לפרות
ולרבות ולמלאות הארץ, ולכובשה מיד
אוביינו הקמים עלינו, והיתה לה' המלוכה
במהרה בימינו אמן.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי,
קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203
או למייל sh0533132203@gmail.com